

PEZIOU - C'HOARI AR BOBL

AR BLEIZI

PEZIG - C'HOARI
EN EUN ARVEST

Ti Moullerez, 18, Ru Baris, Montroulez

Diazezet war ar Wirionez!

AR BREZONEG

man ket diéz da lenn, tamm ebet !

Buhan-tre e teufoc'h a-benn da lenn brezoneg al leor-man, na pa vefec'h eus Bro-Dreger pe deus Kerne pe a-lec'h all.

Gwir eo, eun nebeut geriou 'zo ha na ve ket distaget er memez giz, hervez ar c'horniou, met an dra-ze ne ra ket, en em voaza e reer, ken êz ma 'z eo.

ac'hanoc'h		
pe 'c'hanoc'h	a ve distaget	<i>kaonc'b</i> pe <i>kanc'b</i>
ac'hanon	—	<i>baon</i>
ac'hanomp	—	<i>baomp</i> pe <i>bamp</i>
ac'hanout	—	<i>baout</i>
d'ean	—	<i>d'eon</i> pe <i>d'aon</i>
anean	—	<i>aneon</i> pe <i>anaon</i>
d'eoc'h	—	<i>d'ec'b</i> pe <i>d'ê</i>
ive	—	<i>eu</i> pe <i>i-e</i> pe <i>i-a</i>
hennez	—	<i>benz</i>

...hag all...

perc'henn = *propriétaire*

c'hoariva = *théâtre*

boutin = *commun* (et par ext. : *prolétarien*)

ar yez = *la langue*

dieubidigez = *délivrance, émancipation*
(*dieub* = libre)

dastumadenn = *collection* (un ensemble)

AR BLEIZI

AR
BLEIZI

PEZIG - C'HOARI
EN EUN ARVEST

Dastumadenn "C'hoariva ar Bobl" - Leor kent
1935

Eun nebeut leoriou war baper kaer ' zo bet moulet evit ar c'hoarierien.

A-benn ober tra pe dra gant

“ Ar Bleizi ”,

Skriva d'an Huelgoad, da « C'hoarierien Yann Gouer »
(Groupe Théâtral Breton, Boîte Postale n° 2, Huelgoal)

EUR GERIG AROK...

Kredet e vefe, da genta, penos n'euz kêz 'barz an tam-mig pezh-c'hoari-man nemet eus traou c'hoarvezet en amzer goz hag en eur c'horn gouez ha yen eus eur vro bell bennak...

Ha koulskoude, diazezet eman, siouaz, war wirionez an amzer vremen en Breiz-Izel!

ooo

Gwall, gwall fall ' ya an traou gant al labour douar abaoe tri pe bevar bloaz ! Ar beizanted bihan a zo breman rivinet da vat, betek ar re ' noa laketa eun neubeudig gweñen a-goztez goude ar brezel.

Hag ar verourien, aneo an darn vrasa eus peizanted ar vro ! Eun druez eo ar stad 'maint erru ! N'hallont ket ken en em denna, e mod ebet !

Kalz aneo n'int ket mui evit peñ o gouel-mikel. Hag ar re a c'hall dont a-benn da beñ, ret eo goût penos : dre debri « boued-treut » pad ar bloaz, dre jom heb ober an dispignou reta evit o bugale hag evito o-eun... Nag a diegez ' zo breman ma jomer hep lakaat amann war ar bara, 'vit kaout muioc'h da gas d'ar marc'had ! Beteg ar c'hig hag ar c'hafè ma ranker espern warno... Ha sellet e ve en diou wech evit lakaat ober eur re voutou nevez !

Ha kement-se evit gallout daspugn 'barz ar prez an dornad biliji mil lur da gas d'ar perc'henn evit e gouel-mikel...

Na deuer ket alies a-benn da zaspugn ar gont... Yann Verour a rank neuze goulenn eun dale, pe eun tamm rabad... (1)

Ret eo laret penos an darn-vrasa eus ar berc'henned a zo tud hag a gompren.

Met reou all a zo hag en em ziskouez evel tud dinatur, digalon.

(1) Rak n'eus lezenn ebet (nemet hini 1933, ha ne dalv ket ken) evit diskenn priz ar feurmou !

Hag an dra-man eo a zo ret laret aman ive :
Gwelet e ve BREMAN war ar mêz tôlennou vel ma
'z eus er « Bleizi »...

Ya, er bloavez pemp-ha-tregont-man, bea zo — en par
roziou ha ne dalv ket d'eomp merka aman — tiadou tud,
tôlet kuit eus o flasou, hag a zo breman o veva e bara-
kennou barz ar c'hoajou, ha labour ebet dirazo !

Ha ne gonter ket mui ar verourien a zo bet gwerzet
d'eo kement tra hag ét breman da louedi ha da stleja o
mizer barz ar c'hériou !

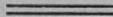
ooo

Hucho warnomp neb a garo ar pezh a garo !
N'omp ket foultrere ker gant ar rebechou a vo tôlet
d'eomp !

Plijout 'raio « **Ar Bleizi** » d'ar bobl, sur eo ! Gant ma
raio e dammig hent dre ar vro, c'hoariet 'barz ar barreziou
bihana ;

gant ma vo paz kenta eur « c'hoariva boutin » breizek,
setu hor c'hoant kaera, ha poania 'rimp 'vit ma teuo
da vat.

...En eur ober ze, labouret mat vo bet ganeomp, d'hor
zonj, war eun dro evit dieubidigez Pobl Breiz hag evit he
yez, ar Brezoneg !

*« An costlou 'm eus bet dastumet ha dornet,
trawalc'b vefe da vaga eur gêr vras 'pid bloaz...
« Allaç !... 'N eus ket chomet ganeomp tra-
walc'b vit nompas mervel gant an naon ! »*

(AN HINI KOZ.)

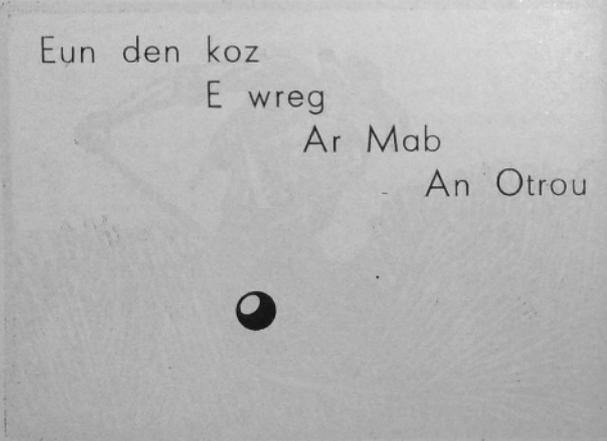

AR FALC'HER

(Gravet gant R.-Y. KRESTON)

TUD AR C'HOARI

Eun den koz
E wreg
Ar Mab
An Otrou

En eur vro bennak eus an Hanternoz, ' kreiz
ar c'hoajou.

Diabarz eul lochennig,

Liou an dienez ha c'houez ar baourentez gant
kement tra enni.

Eur c'houlouenn o teui war an dôl.

Pa zao al lien, eman an hini koz azezet war
eur skabel, e benn gantan etre e zaouarn.

Hi zo oc'h echui rei eur skubadenn d'an ti...

AR WREG. — Ar mab man ket erru c'hoaz ..

AN HINI KOZ. — (*Heb sevel e benn.*) Ya, diwezat eo d'ean. Gwall bell e chom fenez...

AR WREG. — Kavet ' no bet eun tamm labour bennak marteze.

AN HINI KOZ. — Marteze, marteze... Me garfe mat... Met n'eo ket zur tamm ebet !

AR WREG. — Diës ' vez d'ean kaout labour neb-
lec'h breman...

AN HINI KOZ. — Breman... 'baoe 'n eus an otrou tolet 'c'hanomp mêz hon flas, den ebet n'eo deut war zikour d'eomp...

AR WREG. — Nann... 'baoe m'omp aman, er c'hoz lochenn fall-man, kreiz ar c'hoad-bras... n'eus deut d'eomp sikour digant nikun 'bet ! Hag ar wall-blanneden 'n eus skoet adarre warnomp... Maro gwreg ar mab... hag he bugelig kêz zo ét kuit war he lerc'h...

AN HINI KOZ. — Maro int aman gant ar vizer kentoc'h 'vit gant an naon...

(*Sellet ' ra eur pennadig deus an bini goz.*)

Ha me... oc'h echui ' moun-me ive... Hep dale, erruio fin d'in... ' meus ket pell ken d'anduri...

AR WREG. — Chom peoc'h 'ta !

AN HINI KOZ. — Me oar mat, me, petra laran... Tostaat ra an eur d'in... 'Vo ket re abred! N'oun ket mat da gwall dra ken...

AR WREG. — Ha piou nefe laret vefemp eun devez erru 'vel m'omp ganti breman?... (*Hag e klemm.*)

AN HINI KOZ. — Poaniet awalc'h m'emb bet gret koulskoude... Kalet omp bet deus al labour... n'omp ket kontet hor c'houezen... Kousket diwezat, savet 'bretoc'h vit an heol, da staga ganti kerkent hag an deiz... Nag a ed 'zeus bet hadet gant ar bizied-man! nag a winiz zo bet paseet 'tre re-daouarn-man!... An eostou dastumet ha dournet ganto, peadra vefe da vaga eur ger vras 'pad bloaz... Allaz!... 'N eus ket chomet ganeomp trawalc'h vit nompas mer-vel gant an naon!

AR WREG. — (*Rust.*) Ne ket just!

AN HINI KOZ. — (*Goustad, hag evel pa vefe kollet en e zonjou.*) Ne ket just!... Ne ket just!... Chom 'ta! Ar pezh 'zo just pe 'man ket... ze na zell ket 'z ouzomp breman...

Va zad paour — Doue d'e bardono! — pa oa o font kuit diouti — gwall bell 'zo abaoe — a laras d'eomp: «Eur vagerez vat eo an douar... N'oun ket deut a-benn, me, da gaout eun tammi anean, e lare... met c'houi, marteze, dre forz poania, e teufoc'h da baka eun nebeut parkou, a vo d'eoc'h hoc'h-unan... hag a zigaso êzamant d'eoc'h neuze...»

AR WREG. — Allaz!...

AN HINI KOZ. — An hini koz a zonje fall... Grêt 'm eus vel ma lare... poaniet, ha c'houezet, ha 'n em

brevet 'pad bloaveziou... 'pad eur vuhez! Ha n'oun ket erru a-benn gwelloc'h vit an 'ni koz... hag ar re all 'n e rôk!... Falloc'h, zoken, falloch!...

An Otrou, 'vit eun toulladig peziou aour — nag a yalc'hadou 'm eus bet dastumet 'vitan koulskoude! — ...vit lodenn diweza al lizer-feurm, chomet war-lerc'h ar bloaz-man, ker fall ma ya an traou... tolet omp bet war ar porz... riset omp bet mêz an ti-se a garen kement, vel pa vefe bet d'in-me, e gwirionez... keit all 'zo oamp ennan... Ha grêt 'n eus an Otrou gwerza hon zraou, meubchou hag all...

AR WREG. — ...Hon paour kêz peadra paour!...

AN HINI KOZ. — ...Eürus d'eomp bea deut a-benn da gaout ar c'hoz lochenn fall-man, renket gant ar mab... aman 'kreiz ar c'hoajou gouez... da waskedi c'hanomp deus an noz, ar gwall-amzer... hag ar bleizi... Aman 'n eus kavet ar verc'h-kaer eun tamm gwele plouz, hag eun doen, vit kaout he bugelig... ha mervel da c'houde... 'vel eur giez!

AR WREG. — Kiez an Otrou... bravoc'h ve' d'ei 'vit d'emp-ni!...

AN HINI KOZ. — (*O kenderc'bel gant e zonj, ba krenvoc'h-krenva tre ma' za.*) Ne larin ket vel an tad... Gant an douar 'n eus netra da c'hounid... (*Randoni 'ra breman.*) Chilaou, maouez, en kenkas 'vefe ket distag awalc'h va zeod ken da gozeal d'ean, pa erruo endro... te... lavar d'ar mab... kreon eo... kalon zo gantan, ne gul ket dirak al labour... lavar d'ean penos pa ne vin mui...

AR WREG. — Chom peoc'h 'ta!

AN HINI KOZ. — Pa 'vin ket mui... d'ean mont en kêr... diskouez e zivrec'h... 'vo ket grêt fê warno...

kalet int... Du-ze e c'hounezo e vara... e-lec'h chom aman da zstum aour d'eun otrou bennak... Arabat chom dre aman... fall eo an douar... fall eo !...

(*Klevout a reer ar bleizi o yudal, a-bell.*)

AR WREG. — Chilaou... chilaou 'ta...

AN HINI KOZ. — An avel 'ni eo... ar gwall-amzer...

AR WREG. — Klevout ran an amzer — met bleizi a glevan ive!

AN HINI KOZ. — (*Evel oc'h bunvreal.*) Bleizi... bleizi...

AR WREG. — Hag ar potr a zo hent breman, sur awalc'h... na fuzul, na sort ebet gantan d'en em zifenn ! (*Mont a ra-bi goustad betek kichenn an nor.*)

AN HINI KOZ. — Anveout ' ra ar c'hoajou. 'N em ziwall mat a oar. Hag ouspenn...

AR WREG. — (*O trouc'ba d'ean.*) Klevout ' ran eun den o vale... (*goude eur pennadig*) ' glevan netra ken... A! an tol-man...

(*Digeri ' ra an nor bag ar mab a lamm barz an ti.*)

AR WREG. — (*O tont dirazan, bag heon o serra an nor dioustu war e lerc'h.*) A! 'benn ar fin, te ni eo !... Krena reen dre 'm c'horf... Ar bleizi...

AR MAB. — (*O skei toliou-treid d'al leur-zi bag o strilla e vantell.*) 'Maint barz ar c'hoad, met en o rok 'oan-me.

AN HINI KOZ. — (*O listaga goustad, aon o krena en e vouez.*) Ar blei-zi...

AR WREG. — Malloz d'ar re 'n em gavo warlerc'h.

AR MAB. — (*O tispa eun dorz-vara eus dindan e vantell. Hag o kinnig anei d'an bini goz.*) Mamm, setu bara!

AR WREG. — (*Souezet eun tamm ba laouen war eun dro.*) Ha kavet peus 'ta eun ene mat bennak 'n eus bet truez?

AR MAB. — (*Krak.*) N'eus ket eneou mat touez an dud ken, nag a drue, va mamm... Pep hini ne zonzj nemet ennan e-unan...

AN HINI KOZ. — Bara teus bet gant unan kennak koulskoude?

AR MAB. — (*Ken krak ba diarok.*) ...Kemeret 'm eus 'nean!

AN HINI KOZ hag AR WREG. — (*Asamblez.*) Kemeret peus 'nean?

AR MAB. — Ya... êt oan da welet ar merour nevez, gant ar zonzj gavfen eul labour bennak d'ober marteze... 'Vit bea deut mat d'an Otrou, losket 'n eus ar chas war ma lerc'h. Met ar chas a anvee c'hanon... gwelloc'h int 'vit an dud... lipet o deus d'in va zaouarn. Grêt 'm eus ar mod da vont kuit. C'hoariet 'm eus an dro d'an ti, dre dreon ar c'harz. Erru oun 'tal prenestr an apanti... Digor bras e oa... An dud 'oa e penn all ar porz, barz al loch... Eun dorz vara oa war ar prenestr... bara fresk... Kroget 'm eus buan ebarz. . ha setu...

AN HINI KOZ. — (*O sevel.*) Grêt fall peus !... Laeret...

(*An bini goz zo souezet gant ar ger-ze, kement hag ar mab.*)

AR MAB. — Laeret?... Laer oun-me?

AN HINI KOZ. — (*Oc'h azeza endro.*) Na zebrin ket, me, deus da vara...

AR MAB. — Naon 'm oa... na c'houi?... 'M eus kemeret nemet awalc'h evidomp da derri hon naon... Ha ne dleont ket muioc'h 'vit eun dorz vara d'eomp, ar re-ze?...

AN HINI KOZ. — Grêt fall peus... Traou ar re all n'eo ket d'eomp 'ni maint...

AR MAB. — Ne gav ket d'in 'm eus grêt fall, va zad, nann, tamm ebet...

AN HINI KOZ. — Nann... fall eo da zonzj... Ar vizer, an naon, ar pezh a weles aman, an drubuilhou a zo kouezet warnout-te ha warnomp-holl, kemese a ampech d'it sonjal just...

AR MAB. — (*Souezet.*) Ha ne dleer ket 'n em zikour? Ha ne oa ket dleet d'ar re-ze ha 'n eus kemeret hon flas, sikour 'c'hanomp muioc'h vit 'n eus fors piou all?

AN HINI KOZ. — Dleet eo... Ya, dleet eo 'n em zikour... Ha gwaz a ze d'ar re ne reont ket... Met n'omp ket 'vit chench penos 'man an dud!

(*Ar mab a zo azezet en tu all d'an dol, an dorz vara sllapet dirazan. Eur pennad amzer, hag e c'houlenn an hini koz:*)

AN HINI KOZ. — Nag ar mestr?

AR MAB. — (*Gant sevel e zorn.*) A! hennez!...

AR WREG. — Petra 'n eus laret?

AR MAB. — (*O konta, ha nerzus.*) O font en kêr e oa. Prez oa warnan. N'eo ket chomet pell ganin...

«Ober ran 'vel ma karan ober, a lare... mestr oun war ma zouarou... Laket 'm eus 'c'hanoc'h da vont kuit vit rei ar plas da dud all... Droad em oa, petra peus da glemm?...»

Pedet hag adpedet 'm eus 'nean... kozeet deus truez... ha deuz ouzoc'h-c'houi, e zervichourien goz... ha deus ar goanv... deus ma gwreg baour hag an hini vihan maro aman gant ar riou hag an naon... «Ma droad e oa, a lare-heon, ma droad e oa!...» N'ouie ket respont netra all d'in... Hag evel ma talc'hen da c'houl' truez, grêt 'n eus planta c'hanon mêz... O! sell!...

(*Gwaska ra e zorn, droug ennan o sonjal en dra-ze.*)

(*Ar vamm a ra eur jestr ive.*)

(*Kenderc'bel 'ra ar mab, dre jench ton avat.*)

AR MAB. — Ha kemese, dre ma fot ni eo, 'vit eun tamm mat!... Ya, dre ma fot!... Me 'ni zo kôz... setu 'm eus klevet du-ze, gant ar re all... Me c'houl' pardon diganeoc'h, va zad...

AR WREG. — Ha deus petra 'ta vefes kôz, 'z eus bet laret d'it?...

AR MAB. — Ya, kozeet 'm oa kalet deus ar mestr ha d'eo-holl, deiz ar werz... c'houi oar... komzet re galet deus seurt tud. Gopet 'm oa n'oa ket just ober e-giz-se d'eun tiad tud paour... hag e oa eur vez... hag e teufe keuz d'eo da c'houde... Neuze, sonj ho peus, va zad, êt zo drouk en Otrou hag en eus laret ne oan nemet eun divergont, eur penn-fall hag eun haillon!

AN HINI KOZ. — 'Blamour da betra poa komzet?

AR MAB. — (*Souezet bras gant ar goulenn-ze; rust ba kreon.*) 'Blam' da betra?... Pa oa savet d'in

va gwad 'n em fenn o welet 'c'hanoc'h tôlet war ar porz... c'houi, erru d'an oad 'moc'h, lakeet mêz an ti-se, an ti-se lec'h m'eo maro hon zud koz, lec'h m'oc'h ganet... c'houi, lakeet da vont kuit diwar an tamm douar-ze ho peus bet aret, troet ha distroet 'pad bloaveziou, **evit gounid arc'hant ha pinvidigez ha ne oa ket evidoc'h...** a oa evit hennez ha...

(*Man ket evit mont pelloc'h, gant an droug zo ennan.*)

AR WREG. — A! ma vefe bet beo an Otrou koz!

AN HINI KOZ. — Ya... mat oa hennez... Met chench a ra an dud... Ar mab 'man ket 'vel e dad.

AR MAB. — (*Dic'hek.*) Ar botred 'maint ket 'vel o zadou, gwir eo! Me, kennebeut, n'oun ket 'vel-doc'h, va zad... Me, biken mefe gallet anduri ar vuhez chatal, ar vuhez loen-samm ho peus bet... Biken, nann!... (*Sevel a ra.*) An den-se, grêt mat 'n eus... grêt mat vitan... tôla 'c'hanon kuit bremaik... Vefen ket bet 'vit chom pell dindanan, ha plegi, ha senti didrouz... Met c'houi, lakat 'c'hanoc'h mêz, goude keit all amzer war an douar-ze... e zouar d'heon, 'vel ma lar!...

AN HINI KOZ. — Rezonni rez... ha rezoni fall!... An Otrou 'zo an Otrou: e vadou zo d'ean; e diez hag e zouarou, mestr 'man warno, ober 'ra ar pezh a blij d'ean ganto, ha rei aneo da biou a gar... Plijet zo gantan rei e feurm d'eun all... e droad rik e oa...

AR MAB. — (*Kris.*) E droad **hervez al lezenn...**

AR WREG. — ...Lezenn an dud digalon...

AN HINI KOZ. — Al lezenn eo memez tra! Nemet fall eo bet an Otrou... fall... ya, fall!

AR MAB. — (*En e sao dirak e dad, hag o sellet eeun warnan.*) N'omp ket deus ar memez amzer, va zad... C'houi zo deus eun amzer ma ne grede ket an dud sellet uhelloc'h 'vit beg o zreid... ma n'halle ket zoken Yann Gouer baour sonjal e sevel e vouez, na ranna eur ger... Breman, trawalc'h zo gant ar re yaouank, ha betek re... Sevel reont o fenn... ha sellet... ha kompren!... Ne fell ket d'eo chom ken da boania ha d'en em uza 'vit ar re vras, ha rankout tevel dirazo c'hoaz!... Skuiz 'maint o klemm en kuz!... Komprenet eo ganto o deus ar re goz en o rok padet re bell amzer o stoui, hag o 'n em vreva, hag o chom peoc'h!... Noblansou hag otronien, markized ha bourc'hizien, holl mistri bras an douar, abaoe kantvedou (1) e vezont o veva buhez-kaer hag o kemer o flijadur war goust labour ha mizer ar re baour... Bara hag êzant d'al labourerien, ha d'an hini pinvidik d'ober kofadou gant e beziou aour ma kar chom hep labourat! Erru vo hep dale ar poent ma vo grêt an tamm chenchamant-se er bed direiz-man... Ar bed a dro, va zad... an amzer breman man ket 'vel hini gwechall... (*O bejal e skoaz.*) N'hallomp ket rezoni er memez mod, va zad!...

AR WREG. — (*Trumm.*) A! an Otrou!...

AN HINI KOZ. — Daoust hag e c'heez da gomz evel ar potr? Goût mat a rez, te... an Otrou... ar mestr eo!

AR WREG. — (*Dioustu.*) Vit mestr, man ket ken warnomp!

(*Bleizi a glever adarre.*)

AR WREG. — Ar bleizi! (*Sevel ra, hag e chom da jilaou, o sellet war-du an nor.*)

(1) Kantved = 100 vloaz.

AN HINI KOZ. — Brao eo d'eomp bea gwaskedet dre eun amzer 'vel heman... Gwelout a rez, maouez, pa c'houzanver, dao vefe bepred sonjal e c'hellfe erruout d'eomp kaout gwasoc'h mizer c'hoaz...

(Yud ar bleizi a vez klevet tostoc'h.)

AR WREG. — Chilaout... Eur spont klevout aneo.

AN HINI KOZ. — Ken na vo deiz 'eont da hopal egiz-se...

AR WREG. — (O tos'aat deus an nor, ba chilaou.) Me gav d'in klevout...

AR MAB. — { Klevout petra, va mamm?
AN HINI KOZ. — } 'ta?

AR WREG. — (Oc'h ober d'eo rei peoc'h.) Chilaout 'ta!

AN HINI KOZ. — 'Benn arc'hoaz, vo kontet an derved...

(Kriadennou a glever, a-bell.)

AR WREG. — (A zo chomet diflacc abaoe, tal an nor.) Chomit peoc'h 'ta!... Bleizi a glevan... met kriadennoù a glevan ive...

(Mont a ra ar mab tost deus an nor, oc'h astenn e skouarn. Breman e klever mat mouez eun den o c'boulenn sikour, o hopal fors e vuhez.)

AN HINI KOZ. — (O sevel.) Ha klevet peus?... Eun den zo e danger!

(Ar mab a dap krog en eur peiz tamm koad, e korn an ti, bag e teu gantan trezek an nor.)

AR MAB. — Mont a ran...

AR WREG. — (O stanka d'ean e bent.) Diod out?

AR MAB. — Leskit 'c'hanon da vont, va mamm, goul' a reer sikour... Dleet d'in mont!

AR WREG. — Ne di ket mêz!... Awalc'h m'emb gant hor mizer hon eun!

AR MAB. — Va mamm, leskit...

AR WREG. — Daoust ha petr' c'hellfes ober? Ar bleizi zo berniou aneo... n'eus netra d'ober, 'laran d'it!... Aman eo, eo dleet d'it chom... gant da re goz...

AN HINI KOZ. — An dud zo dleet d'eo 'n em zikour...

AR WREG. — (O trei en eun töl war-du an bini kos.) Ha sikouret omp bet, ni, gant unan bennak?

AN HINI KOZ. — Met...

(Klevout a reer, frêz-tre, tost d'an nor, goulenn digor.)

AR VOUÉZ E-MÊZ. — Olla! peizant, digor, digor 'ta!

AR WREG. — O!

(Ar mab a lamm d'an nor bag a zigor.)

(An Otrou a zail barz an ti, liou ar spont warnan.)

AN OTRou. — Ar bleizi ! ar bleizi war ma lerc'h... Stankit... serrit an nor !

AN HINI KOZ. — (*Oc'h ober digemer heb anaout anean.*) Solud eo... rabat d'eoc'h kaout aon...

(*An Otrou a zo deut e keit-se kreiz an ti, strilla ra e vantell. Dialanet eo.*)

AR WREG hag AR MAB. — (*Asamblez, oc'h anaout.*) An Otrou !

AN HINI KOZ. — (*D'o heul.*) An Otrou !

AN OTRou. — (*O kenderc'hel henvel, hep anaout pelec'h man. Komz buan a ra.*) Ma chô zo kouezet dindanon... Ar bleizi oa erru warnon dija!... An ti-man... soveetet oun!... Breman ' maint o trailha va chô hag o tibri an tammou... Gras d'eoc'h, tud vat, setu-me soveetet... soveetet...

AR MAB. — (*Kri.*) Soveteet ?

AN OTRou. — (*Oc'h anaout anean hag oc'h ober eul « lamm-penn »*) A !... c'houi 'ni eo ?...

AR MAB. — (*Henvel.*) Ya 'vat !... Ha gwelout ret ti piou ' moc'h d'an eur-man ?

AN OTRou. — Ti...

AR MAB. — Gwelout ret ti piou ?

AN OTRou. — Met...

AR MAB. — En va zi-me... just 'n em zi-me!... Klevout a ret?... Ti an hini hoc'h eus laket mêz ho

maner en abardaez-man... Ti va zad... va zad hoc'h eus plantet er mizer-du, en disesper, gant an naon, gant ar c'hlenved krog ennan breman... tost d'ean e fin marteze...

AN OTRou. — Met...

AR MAB. — (*O goapat kri.*) Ret eo d'eoc'h bea diskiant mat 'vit dont dirakomp breman... aman !

AN OTRou. — Met...

AR MAB. — Ma ! va zro zo breman (*krenvoc'h-krenva*), va zro d'in... va zro d'in-me... Klevout a ret: tôla ran 'c'hanoc'h mêz ive !

AN OTRou. — Met... bleizi zo mêz... Dao eo d'eoc'h...

AR MAB. — (*O goapat adarre.*) A ! bleizi zo barz ar c'hoad?... Met aon ' pefe, c'houi, deus ar bleizi ? Diod eo d'eoc'h... Anveet e vec'h dioustu ganto 'vit beza eur c'honsort d'eo... Ar gomzen goz, c'houi oar, a lar penos 'n em zispenn ket ar bleizi etreso... Mont a reont d'ober eun tamm ambroug d'eoc'h... Nemet na dec'hfent kuit dirakoc'h... oc'h anveout emoc'h falloc'h ha krioc'h evito!...

AN OTRou. — (*O 'n em drei war du an daou goz.*) An den-man a zo sod !

AR MAB. — Goût a rec'h e komzan mat !... Asa ! petra ' moc'h o c'hortoz 'ta ? Ha ret vo d'in skarza 'c'hanoc'h mêz, me va-eun?... (*Hag a ra mod da vont d'ean.*)

AN OTRou. — (*Oc'h ober jestrrou.*) O ! met spontus eo ! Sod mat ' moc'h, den yaouank !

AR MAB. — Spontus! me n'oun dare, me, mar deo spontus!... Hag evit sod, gavan ket vefen muioc'h evidoc'h p'oc'h deut en ti-man! Ne gomprenan nemet eun dra: ober AMAN, 'n em zi, pez a garan ha mod a garan!... Droad am eus pa laran d'eoc'h!... An droad-se, c'houi peus desket 'nean d'in... c'houi oc'h-eun... ha n'eo ket pelloc'h 'vit fenez... Mestr oun 'n em zi, me ive, pa laran!... Plij a ra d'in ghas 'c'hanoc'h kuit... petra peus da glemm?

AN OTRou. — (*O vont da c'houlenn truez.*) Met ar maro 'ni zo o c'hortoz 'c'hanon 'mêz!...

AR MAB. — E c'hortoz ac'hanomp e oa ive, an Ankou, war ar porz... du-ze!... Ha kroget 'n eus bet ennomp dija... Va gwreg yaouank hag he merc'hig paour, maro int gant ar vizer hag ar riou... en ti-man, otrou!... Hag an tad... (*O tiskouez anean gant eur zell.*)

...Nag a bedennou n'emb grêt, koulskoude... 'vit kaout eun ti ha 'vit kaout labour ha bara! Ha goût a ret mat pesort respont zo bet grêt d'eomp... ha ganeoc'h oc'h-eun e oa!... Kaouit sonj, Otrou!

AN OTRou. — N'eo ket posubl!... N'oc'h ket evit ober an dra-man!... N'oc'h ket gouest... Ne fell ket d'eoc'h 'vit gwir... (*Balbousat ra ar paour kèz Otrou I*)

AR MAB. — (*Gwall grak.*) Ne fell d'in nemet eun dra, Otrou... ma 'z afec'h kuit, dioustu-breman, deus an ti-man... a zo va zi d'in-me... ha savet ganin...

(*Bunta ra an Otrou wardu an nor.*)

AN OTRou. — (*O klask komz d'an hini koz dreist skoaz ar mab.*) Daoust hag a leski ober an tól-man... te hag a zo bet servicher va zad ha va hini?

AR MAB. — (*O 'n em facha da vat.*) Leskit ar c'hoziad-man! Emoc'h o laerez d'ean e gomzou, rak goulenn 'ree d'eoc'h ive... n'eus ket ken pell-se c'hoaz...: «Ha daoust hag e lefec'h 'c'hanon da vervel, hep eun doen d'in... me hag a zo bet mevel gant ho tad ha ganeoc'h hoc'h-eun... pad bloaveziou ha bloaveziou?»

AN OTRou. — (*O klask tostaat ouz an hini koz.*) Fanch koz, sov ac'hanon! Lar da volonte... Kompren 'ta: n'eo ket 'vidon-me e c'houlennan truez diganet... Mar d'oun bet kalet... ma bugale, int, 'deus grêt drouk ebet d'eoc'h... 'maint breman o c'hortoz 'c'hanon... N'oc'h ket 'vit distruja eun tiegez e-giz-se... Daoust ha...

AR WREG. — (*Trumm hæ tèt.*) Distruja eun tiegez? Hag ar verc'h kaer, aman, hag he bugelig, pesort drouk 'doa grêt d'eoc'h?...

AR MAB. — (*O vunta an Otrou adarre.*) Alo! mêz!... mêz!...

AN OTRou. — Met...

AR MAB. — Mêz!... pa laran d'eoc'h, Otrou!... Mêz 'ta!

AN OTRou. — O! met 'n em zifenn a rin!

(*Lamma ra an Otrou betek an dol bag e tap krog en eur skabell. 'N eus ket amzer avat da zével anean: ar mab e zach digantan ken buan all.*)

AR MAB. — Ya... ma vefec'h 'n hini krenva! (*O lakat ar skabell dreon e gein.*)... Ma vefec'h 'n hini krenva aman, grêt buan 'pefe tōla 'c'hanomp holl d'ar bleizi naonek-man... evidoc'h da c'hounid amzer ha d'ober d'eo tevel... ha mod-se êz d'eoc'h mont kuit, trankil, 'benn warc'hoaz vintin!... Met an hini

krenva aman... me 'ni eo, Otrou!... O trei-distrei an douar 'baoe ma yaouankiz... o merat pri EVI-DOC'H, Otrou... ma zivrec'h zo deut kalet... Ho taouarn d'eoc'h-c'houi, treut ha dinerz ' maint: n'ho peus ket grêt ganto nemet daspugn ha bernia ar peziou aour... gounezet d'eoc'h gant ho merou-rien... Arabat d'eoc'h klask gourenn, han?... (O vunta an bini all.) Alo!... Yao!...

(Klask a ra an Otrou paseal en tu all d'ar mab. D'an bini goz, bag o komz 'tao dre ziwar skoaz ar mab.)

AN OTRou. — Maouez, ha ne po ket truez?

AR WREG. — O... me... Otrou... n'oun aman nemet eur vaouez baour...

AN OTRou. — (O welet 'n eus netra da c'hortoz digant ar vaouez, a 'n em dro adarre war du ar merour koz.) War va zaoulin e c'houlennan ganet, Fanch koz... Ober 'rin war da zro, me lar!... Kemer a rin 'c'hanout en-dro gant da diegez...

AR MAB. — Re ziwezat...

AN OTRou. — (O terc'bel da gomz er memez mod, bag ar mab o stanka d'ean e bent.) Rei rin d'it da blas en-dro... Lakat a rin 'c'hanoc'h da zont pinvikoc'h 'vit n'hoc'h eus sonjet dont gwech ebet...

AR MAB. — Re ziwezat...

AN OTRou. — (O komz d'an bini koz atao.) Bez sonj' peus gwelet 'c'hanon o kreski... Va zad a gare 'c'hanout kalz, rak eur merour feal ha labourus e oas.

AR MAB. — (O kila eur paz en adreon.) Hag en oa grêt d'eoc'h ho tad an traou da c'hoût... Vefe ket laret...

AN OTRou. — O! daoust hag e vec'h holl ken didruez?

AR MAB. — (Gant eur vuntadenn all.) Me a fot d'in, Otrou, ez afec'h kuit eus aman, ha buan! Eur wech all' laran d'eoc'h... Kuit!... Yao!

(Emaint erru o daou tre kichen an nor; ar mab a astenn e zorn o klask digeri an nor dre dreon kein an Otrou.)

AN OTRou. — O! hag emoc'h o vont da...

AR MAB. — Mèz ac'han pelloc'h!... Mèz laran d'eoc'h!...

AN HINI KOZ. — Chomit!...

AR MAB. — (O trei war du e dad bag o tont a-dreon.) Va zad!

AN HINI KOZ. — Chomit aman! (Sevel a ra en eur laret.) Ha te, va mab... na dol mèz nemet an drouk zo savet ennout!... Maouez, serr an nor-ze...

AR MAB. — Met, va zad!...

AN HINI KOZ. — 'Laran d'it: lesk anean da jom aman... N'oun ket, me, evit sonjal 'veldoc'h... Ne fell ket d'in e ve merket an tamm buhez diweza o chom ganin gant eun töl ken kruel hag ez eus bet grêt d'in...

AR MAB. — Daoust hag-hen ho pefe ankoueet kement tra, va zad?

AN HINI KOZ. — Nann! Sonj em eus... hag a zalc'hin mat eus kement tra... Met deus rummad ar re goz oun-me, te oar... N'oun ket fall awalc'h marteze evit beman... Marteze, ya, e vefe bet just ober d'ean tre 'vel 'n eus grêt d'eomp... (O trei deus tu an Otrou, a zo breman en eur c'born.) Ya, Otrou,

va mestr gwechall... just e vefe marteze... planta 'c'hanoc'h mêt! Rak c'houi peus gwasket ha brevet 'c'hanomp, ni ho mevelien, ni hag a zigase d'eoc'h buhez diskuiz ha trankil hag êz ar re binvidik...

Ar mab a felle d'ean kas 'c'hanoc'h da gaout ar bleizi... hag e oac'h eno o krena, Otrou... o krena 'vel eur c'hrouadur pennfollet hag o c'houlenn truez... Ma! chom a rafoc'h aman 'vit an noz... N'efoc'h ket c'hoaz gant ar bleizi... Ne dlefen ket ober ker brao d'eoc'h koulskoude... Met deus rummad ar re goz oun-me...

Breman, klevit mat! ganin-me... gwel' a rec'h ar zonzou koz o vont kuit, sonjou koz ar bobl paour hag a blege 'tao, hag a boanie, hag a c'houeze 'pad e vuhez evit maga ar mistri...

AR MAB. — Echu eo an amzer-ze... pe test d'echui. Ar rummadou nevez 'n eus komprenet eman ar bobl dindan ar bec'h abaoe re bell' zo... Ar re yaouank na badint ket da blega o chouk...

AN HINI KOZ. — ...'Vel m'hon eus grêt, vel m'omp bet sod awalc'h d'ober, ni ar re goz, en o rôk!

AR MAB. — (*D'an Otrou.*) Ha petra retoc'h pa vo en em glevet toud al labourerien — re ar c'hêriou gant re diwar ar mêt — ouvrierien ha peizanted dorn en dorn, eneb d'an amprevaned giz d'eoc'h-c'houi!... Chenchet vo penn d'ar vaz rôk na vo pell, me lar d'eoc'h, Otrou!... Ha neuze...

AN HINI KOZ. — ...Neuze... (*D'e vab.*) Chilaou, te... (*D'an Otrou adarre.*) Neuze, an dud seurt d'eoc'h n'eo ket dibenna aneo, pe o c'has da zibri bara-sec'h barz an toull eo e vo d'ober... met rei

d'eo gounid o zammig kreun dre o c'houezenn o-eun!... Ar binvidien lakeet da labourat vel an holl... vel o sklaved breman... setu pezh a garten gwelout, me, an hini koz, rôk d'in mont kuit...

...Neuze mo ket re a geun da vea ampechet eun Otrou a lignez vras, kollet dre ar c'hoad, da vont da vouez ar bleizi!

ECHU AR C'HOARI.

AR BLEIZI

a zo leor kenta eun dastumadenn « Peziou-c'hoari ar Bobl ».

Ma ya mat an traou en-dro '— hag e raio! — gant hor vandennig c'hoarierien, embannet e vo da heul **Ar Bleizi**:

1. — **Eur pez-c'hoari nevez**, savet evidomp gant J. GUIEYSSE;

2. — Eul leorig soniou brezonek kiz breman;

Ha da c'houde:

Distro an Tonton Mollarje,
...eur mel farsadenn...

AR BESKETERIEN

(Gravet gant R.-Y. KRESTON)

Ti Moullerez, 18, Ru Baris, Montroulez